Minister
Spraw Zagranicznych

BSE.4513.4.2025
Warszawa, 27.08.2025

Pani Małgorzata Kidawa - Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

W nawiązaniu do oświadczenia złożonego przez senatora Kazimierza Michała Ujazdowskiego na 39. posiedzeniu Senatu w dniu 31 lipca br., w sprawie Wieloletnich Ram Finansowych KE na lata 2028–2034, uprzejmie informuję, co następuje.

1. Jakie środki Polska może potencjalnie uzyskać z tych części budżetu UE na lata 2028–2034, które nie są oparte na narodowych „kopertach", w szczególności z proponowanego funduszu na rzecz konkurencyjności oraz innych instrumentów wspierających transformację przemysłową, cyfrową i technologiczną, w tym w sektorze obronnym?

Należy zauważyć, że środki niekopertowane dla poszczególnych państw członkowskich są dystrybuowane poprzez konkursy zarządzane przez Komisję Europejską lub właściwą agencję unijną na zasadzie konkurencyjności, wobec czego trudno przewidzieć jest wysokość wsparcia finansowego jakie otrzymają polskie podmioty w ramach programów unijnych centralnie zarządzanych. Jednakże należy zaznaczyć, że poziom absorbcji unijnych środków przez polskich beneficjentów w programach takich jak np. Instrument „Łącząc Europę" (CEF) czy też w programach unijnych w zakresie migracji i spraw wewnętrznych w obecnej perspektywie finansowej jest znaczny, podobnie sytuacja wygląda z wykorzystaniem środków unijnych w zakresie mobilności wojskowej.

W obecnej perspektywie finansowej Polska uzyskała do tej pory ponad 3,5 mld EUR, co stanowi 14,55% wykorzystanych środków w ramach CEF przez wszystkie państwa członkowskie, w tym 2,7 mld EUR z koperty kohezyjnej, co stanowi 24,42% tej puli, a także 645 mln EUR z puli ogólnej, co stanowi 5,45% tej puli. Natomiast z puli mobilności wojskowej polscy beneficjenci z Polski otrzymali wsparcie w wysokości 222 mln EUR, co stanowi 12,7% rozdysponowanych środków unijnych. Natomiast w zakresie funduszy dotyczących migracji i bezpieczeństwa wewnętrznego dla Polski w obecnej perspektywie finansowej alokowanych pierwotnie było dla Polski ok. 397,5 mln EUR z: Funduszu Azylu Migracji i Integracji (FAMI), Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (IZGW) oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW), a obecnie – po uwzględnieniu działań szczególnych – dysponujemy ok. 557 mln EUR. Największy wzrost dotyczy IZGW, gdzie środki zwiększyły się ponad 2,4-krotnie w związku z sytuacją na granicy. Łącznie oznacza to wzrost alokacji dla Polski o ok. 40% względem pierwotnego przydziału.

al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa
Ministerstwo Spraw Zagranicznych

2. Czy w ramach tych funduszy przewiduje się systemowe mechanizmy umożliwiające udział mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które stanowią podstawę struktury polskiej gospodarki?

Wsparcie działań małych i średnich przedsiębiorstw jest jednym z priorytetów unijnych, co znajduje odzwierciedlenie w przepisach poszczególnych rozporządzeń wchodzących w skład przedstawionego przez Komisję Europejską pakietu legislacyjnego ws. WRF. Za cel postawiono sobie wzmocnienie konkurencyjności bazy przemysłowej Unii Europejskiej, w tym wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności w celu dostosowania się do nowych wyzwań gospodarczych w obszarach badań naukowych, transformacji ekologicznej i cyfrowej, zdrowia, biotechnologii, rolnictwa, biogospodarki, przestrzeni kosmicznej, bezpieczeństwa i obrony. Wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie ma miejsce w ramach Europejskiego Funduszu Konkurencyjności (EFK). Jego głównym celem jest ułatwienie MŚP dostępu do finansowania i innowacji. Fundusz ten ma oferować instrumenty pożyczkowe, gwarancyjne i kapitałowe, w tym specjalnie dostosowane do startupów i firm w fazie wzrostu. MŚP będą mogły liczyć na preferencyjne warunki udziału w tych instrumentach. W ramach Fundusz przewidziane są środki na innowacje technologiczne, cyfryzację, zieloną transformację i gospodarkę o obiegu zamkniętym z myślą o MŚP. Promować on będzie także współpracę MŚP z uczelniami, ośrodkami badawczymi i dużymi przedsiębiorstwami. Ważnym elementem jest uproszczenie procedur aplikacyjnych i rozliczeniowych. Przewidziano także doradztwo oraz usługi wspierające rozwój kompetencji. EFK pomagać ma również MŚP w internacjonalizacji i zwiększaniu ich udziału w europejskich oraz globalnych łańcuchach wartości. Fundusz wspierać będzie promocję eksportu i wejście na nowe rynki. Małe i średnie firmy są także włączane w strategiczne misje UE, np. w obszarze cyfryzacji czy transformacji energetycznej. Całość działań podkreśla rolę MŚP jako motoru konkurencyjności europejskiej.

3. Czy rząd RP prowadzi obecnie działania analityczne lub opracowuje strategię, której celem jest zwiększenie dostępu do tych instrumentów dla polskich firm – również spoza największych koncernów – oraz ich aktywny udział w korzystaniu z tych instrumentów, w tym poprzez uczestnictwo w europejskich łańcuchach wartości, konsorcjach badawczo-przemysłowych i wspólnych projektach z partnerami z innych państw członkowskich?

Rząd RP nieustannie podejmuje działania mające na celu zwiększenie absorbcji środków unijnych. Jest to m. in. jeden z celów powoływanych krajowych punktów kontaktowych (KPK). Są to instytucje wyznaczane przez państwa członkowskie UE w celu wspierania uczestników programów unijnych. Ich pomoc skierowana jest do przedsiębiorstw, uczelni, instytutów badawczych, administracji i organizacji pozarządowych. KPK informują o dostępnych konkursach, zasadach aplikowania i terminach naborów. Oferują także doradztwo w przygotowaniu wniosków oraz interpretacji dokumentów. Ważnym zadaniem KPK jest wsparcie w poszukiwaniu partnerów zagranicznych do projektów. Działają w podziale na obszary tematyczne, np. zdrowie, energia, cyfryzacja czy MŚP. Organizują szkolenia i warsztaty dla potencjalnych beneficjentów. Pomagają także łączyć różne źródła finansowania, krajowe i unijne. Dzięki nim udział w programach UE jest prostszy i bardziej dostępny, szczególnie dla MŚP.

Ważne jest także zapewnienie w ramach poszczególnych programów unijnych równowagi geograficznej pomiędzy beneficjentami z poszczególnych państw członkowskich. Jednym z możliwych instrumentów są również tzw. działania „widening", których celem jest wyrównywanie różnic w poziomie uczestnictwa podmiotów z poszczególnych państw członkowskich w ramach przedmiotowego programu (np. Widening Participation and Spreading Excellence w programie Horyzont Europa to zestaw instrumentów, których celem jest wyrównywanie różnic w poziomie badań i innowacji między krajami UE). Rząd RP podejmuje szereg działań, które mają na celu zapewnienie jak najszerszego udziału podmiotów z Polski w programach unijnych.

4. Jakie są szczegółowe założenia dotyczące tzw. kamieni milowych wymaganych od państw członkowskich w kontekście nowej propozycji budżetowej? Czy warunki te są ściśle powiązane z obszarami wydatkowania środków, czy też obejmują szersze zobowiązania dotyczące funkcjonowania państw członkowskich i mogą prowadzić do zwiększenia uznaniowości Komisji Europejskiej w procesie alokacji środków?

Katalog dokumentów i aktów prawnych, którymi powinny się kierować państwa członkowskie przygotowując Krajowe i Regionalne Plany Partnerstwa został określony w artykule 22(2)(b) projektu rozporządzenia COM(2025)565. Prócz kwestii sektorowych związanych z rolnictwem i bezpieczeństwem wewnętrznym państwa członkowskie będą musiały odnieść się do wyzwań zidentyfikowanych w Semestrze Europejskim, w szczególności do stosownych zaleceń skierowanych do danego państwa członkowskiego, w tym do zaleceń dotyczących Europejskiego filaru praw socjalnych. Zaproponowane przez Komisję Europejską w pakiecie legislacyjnym ws. WRF kamienie milowe to mierzalne i weryfikowalne punkty odnoszące się do realizacji reform oraz inwestycji finansowanych z funduszy europejskich. Każdy kamień milowy ma mieć wskaźnik, wartość bazową i docelową, harmonogram oraz metodę weryfikacji. Środki będą wypłacane dopiero po potwierdzeniu osiągnięcia danego kamienia milowego. Brak jego realizacji może spowodować wstrzymanie płatności. Większość kamieni odnosi się do wydatków i konkretnych obszarów inwestycji w planach krajowych. Mogą one jednak obejmować także szersze reformy instytucjonalne i systemowe. Dotyczy to m.in. administracji publicznej, praworządności czy wdrażania zaleceń dla poszczególnych państw członkowskich. Zarówno z proponowanej legislacji, jak i dotychczas dostarczonych informacji przez KE nie wynikają szczegóły w jaki sposób reformy i inwestycje będą ujęte na poziomie regionalnym. Podczas negocjacji Rząd RP będzie zabiegał o ściślejszy związek tematyczny między reformami i inwestycjami. Regiony nie powinny być karane za zaniechanie działań na poziomie centralnym.

5. Czy polski rząd stawia sobie za cel utrzymanie większości wpływów z systemu ETS1 w budżetach krajowych? Propozycja Komisji Europejskiej zakłada przekazanie 30% dochodów z ETS1 do budżetu UE jako dochodów własnych, co w nieproporcjonalny sposób obciąża takie kraje jak Polska, które ponoszą największe koszty transformacji energetycznej.

al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa
Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Propozycja Komisji Europejskiej, zakładająca przekazanie 30% dochodów z ETS1 do budżetu UE jako dochodów własnych, w sposób nieproporcjonalny obciąża mniej zamożne państwa członkowskie. Oczekujemy, że nowe źródła dochodów unijnych będą projektowane
w sposób zapewniający sprawiedliwy podział obciążeń. Należy przypomnieć, że propozycja wykorzystania wpływów z ETS1 na finansowanie budżetu UE została przedstawiona w 2018 r., jednak do tej pory nie uzyskała jednomyślnego poparcia w Radzie, głównie ze względu na stanowisko Polskie. Nie przewidujemy zmiany stanowiska Polski w tym zakresie. Jednocześnie, m.in. pod presją Polski, Komisja wycofała się z pomysłu finansowania budżetu UE z systemu ETS2, obejmującego opłaty za emisję związane z ogrzewaniem budynków i transportem drogowym.

Z poważaniem

Z up. Ignacy Niemczycki
Sekretarz Stanu

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Minister
Spraw Zagranicznych

do wiadomości:
Pani Rita Kameduła-Tomaszewska, Dyrektor Departamentu Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów